

Las provincias
da la Catalugna.

Per lingua e cultura da la Catalugna

Ses uestgts s'engaschan per la dignitad dals pievels

DA GUIU SOBIELA-CAANITZ

■ **Il politolog Hans-Jürgen Nagel (Universitat Pompeu Fabra, Barcelona) scriveva en il «Tages-Anzeiger» dals 11 da favrer 2015: «Il 2006 han il parlament spagnol a Madrid (...) ed ina votaziun populara en Catalugna approvà il nov statut d'autonomia da quest pajais. Il 2010 ha il Tribunal costituzional spagnol annullà u mitigjà parts impurtantas dal statut. En Catalugna èn ins sa senti permalà e privà dals agens dretgs; ins ha chapì che la voluntad democratica dals Catalans era senza impurtanza (...). Ils Catalans èn ina naziun senza stadi (...). I dat be l'Europa dals stadis. Tgi che vul cundecider a Bruxelles sto sa definir sco agen stadi (...). La regenza conservativa a Madrid ha refusà da negoziar» (p. 5). Ils davos dus onns è il conflict tranter Spagna e Catalugna vegnì pli critic. La regenza catalana vul arranschar anc 2017 in referendum d'autodeterminaziun; Madrid ha refusà da tractar cun Barcelona organisaziun e formulaziun da la votaziun, la quala sto pia violar la legalitad antidemocratica dal stadi. La regenza spagnola ha rinforzà sia posiziun conservativa; igl è cler ch'ina gronda part da la populaziun spagnola n'enclegia betg las aspiraziuns da la Catalugna. L'autur da questas lingias sa re-**

gorda fitg bain da sia giuventetgna en la Frantscha dals onns tschinquanta. Biers Franzos da lezza giada eran persvadids che l'Algeria, conquistada plaun a plaun davent da 1830, saja almain uschè franzosa sco per exempel Nizza, annectada pir il 1860. Igl ha vulì ina guerra crudaivla per sclerir ils spiert. Oz per cletg datti l'Uniun europeica; ins sto pia spetgar nagina guerra en Catalugna, ma il conflict vegn adina pli critic.

A favor dal dialog

Ils 11 da matg 2017 a Tarragona (Catalugna) ha la «Conferència Episcopal Tarraconesa», pia la Conferenza da las diesch diocesis catolicas da Catalugna (7 522 596 olmas), publictà ina «Nota dels bisbes [uestgts] de Catalunya». Lur parsura è archuestg Jaume Pujol Balcells (*1944), «primat d'Espanya». «Primat» è mo in titel onurific. En Svizra n'han ins betg emblidà in auter Catalan «primat d'Espanya»: Cardinal Francesc Vidal i Barraquer (1868–1943), exilià da la dictatura e mort a Friburg suenter onns en la cartusia da La Valsainte/FR. Ils uestgts d'oz citeschan papa Francestg: «Demanem que es (...) promogui la cultura del diàleg; (...) penssem que ès un moment important perquè els governants i els agents socials facin gestos valents [‘curaschus’] i generosos en fa-

vor del diàleg i la concòrdia.» Geabain: Ma tgi è che na vul betg dialogar cun la Catalugna per arranschar ensemen in referendum? Ils uestgts sustegnan «la legitimitat moral de totes les opcions polítiques que es basin en el respecte de la dignitad inalienable de les persones i dels pobles.» Ils uestgts na prendan pia betg posiziun tranter l'indipendenza e las differentas furmas d'autonomia, ma punctueschan la dignitad dals pievels, pia era quella dal pievel catalan. Els giavischan ch'ins audia «les legitimes aspiracions del poble català, per tal que sigui estimada i valorada la seva singularitat nacional, especialment la seva llengua pròpia i la seva cultura.» «La seva llengua pròpia», pia sa capescha il catalan, sper il spagnol, er el linguatg uffizial. Ins po leger en domaduas linguas la pagina-web de la «nota dels bisbes de Catalunya». Igl è cler che lezza decleraziun s'exprima mo en num dal pievel catalan; ella pudess però valair era per auters pievels en Spagna, per exempel il basc d'Euskadi (2 193 093 olmas). Dalonder era la refusa da Madrid da dialogar cun la Catalugna: Ils Catalans n'èn betg l'unic pievel discriminà en Spagna. Speranza fan las autoritads dal stadi stim da las admoniziuns dals uestgts catalans avant ch'i saja memia tard.